

F O L Y Ó I R A T O K S Z E M L É J E

(Folyóiratok és hírlapok irodalomtörténeti vonatkozású cikkei. Munkatársak: *Alszeghy Zsolt, Baros Gyula, Brisits Frigyes, Kalmár Anatólia.*)

A Cél. — 1934. évf. 11. sz. (nov.) Reményi Ferenc: *Ady költészetének kóros elemei.* „Mint alkotó művész, Ady határozottan nagy és eredeti tehetség, bárha a francia szimbolistákat utánozza. De amit érdekes, új, sajátos és merész formákba önt, az az ő kóros, elfajult, megmérgezett elméjéből kifakadó geny és szenny... Ő a fajtalan hedonizmus költője, de nem zseniálisan szellemes és sziporkázó, mint Wilde Oszkár, hanem vaskos és undok.“

Apollo. — 1934. évf. 1. sz. (dec.) Geréb László: *Janus Pannonius verseiből.* (Műfordítás.) Többek közt: Mátyás királyra; Balázsnak a táborba; Űstökös; Válasz Mátyás király nevében Antonio konstanzi versére. — Kardos Tibor: *Mátyás udvara és a krakkói platonisták.* Filippo Buonaccossi, aki Callimachos Experiens néven lengyel kancellár lett, 1483-i budai követsége után kapcsolatba került a firenzei platonista akadémiával. E részben Mátyás udvarának ösztönző hatása szembetűnő. Callimachos művei azonban inkább szkeptikus gondolkodóra, mint a platonista irány föltétlen hívére vallanak. Érdeklődését a korszerű filozófia iránt a budai platonista-kör ébresztette fel. A magyar humanizmus tehát nemcsak kapott ösztönzéseket, hanem adott is és az új műveltséget terjesztette észak felé.

Budapesti Szemle. — 1935. évf. Kéky Lajos: *Jánosi Béla emlékezete.* Jánosi Bélának, mint tudósnak, legfeltűnőbb vonása, hogy egész lelki alkotottsága történeti irányúvá tette munkásságát. Az esztétika történetének három kötete után az esztétika legújabb történetének anyagát gyűjtötte. Tudós munkájában is épp olyan tárgyilagos volt, mint az életben. Tevékeny szellemének alkotásai túlélik őt s tovább hatnak és munkálnak. — Soltészné Szilárd Kató: *Arany János a magyar képzőművészet tükrében.* Az Arannyal és műveivel kapcsolatos képzőművészeti alkotások (fényképek, rajzok, festmények, szobrok, domborművek stb.) részletes ismertetése.

Debreceni Szemle. — 1934. évf. 7. sz. Varga Zoltán: *Széchenyi István, a polgár.* Széchenyi hazája lakosainak új életstílust ajánl és a maga személyében és agitációja révén annak gyakorlati bevezetését munkálja. — Fábian István: *Berzsenyi ódájának világszemlélete.* Ellenmondást találunk Berzsenyi minden ódájában a tartalom és forma között. A tartalomban a hériói lelkek kényelmüket feláldozva küzdenek. E harcot azonban a költő csak a tartalomban mondja komornak, az ódák stílusában kedvvel festegeti a mozdulatokat. — Müller Lipót: *Kisfaludy Sándor Draguiguanban.* E. Poupé francia nyelvű tanulmányának kivonatol ismertetése. Julie-Caroline d'Esclapon, Kisfaludy S. egykori eszményképe, 1775-ben született, 1798-ban férjhez ment J. B. Sibille bajor tiszthez és 1805-ben halt meg Párizsban. — Dömötör Sándor: *A csökmői sárkány históriája.* Részletes tanulmány a címben írt, több változatban ismert tréfás ponyvatermékről. A csökmői hagyomány szerint ezt a verset Szivós Mihály berekböszörményi jegyző írta bosszúságában, amiért nem választották meg a csökmőiek, amikor jegyzői állásra pályázott. — Hankiss János:

Berta magyar királyleány és a francia romantika. Adatközlés. — 9. sz. Vargá Károly: *Szabó Dezső ideológiája.* Hosszabb, Szabó D. egyes műveit részletesen ismertető értekezés. — Kardos Albert: *Hogy végződik Az ember tragédiája?* A cikk szerint a felsorolt változatok közül a tizedik van a nyelvtan szabályainak és az értelem követelményeinek megfelelően írásjelezve, vagyis ez: Mondot-tam, ember: küzdj és bizva bízzál!

Deutsch-Ungarische Heimathblätter. — 1934. évf. 3. sz. Béla v. Pukánszky: *Jakob Bleyer und die ungarische Literaturwissenschaft.* Bleyer Jakab irodalomtudományi munkásságának tanulmányzerű ismertetése. — Eugen Travnik: *Zur Entstehung der kirchenfürstlichen Bibliotheken Ungarns im 18. Jahrhundert.* Hosszabb tanulmány a magyarországi püspöki könyvtárak történetéről. (Bef. közl.) — Helmut Klocke: *Szekfű's Ungarische Geschichte.* Szekfű Gyula történetírásának bírálata.

Erdélyi Helikon. — 1934. évf. 8. sz. Tavasz Sándor: *Az erdélyi magyar tudományos élet útja.* Az erdélyi magyar tudományosságnak azokra a sajátos tudományos feladatokra kell tekintettel lennie, melyeket helyette senki eivégezni nem tud. — Makkai László: *A magyarság útja.* (A Három Nemzedék új kiadásához.) Ami az irodalmat illeti, Erdély hálás lehet Szekfűnek az elismerésért, mindössze talán ott téved egy kicsit, ahol az erdélyi könyvnek a nép közötti terjedését és terjesztését túldicséri. — Thurzó Gábor: *Márai Sándor.* Márai „Sziget”-e — ha valójában elhibázott alkotás is — az első valóban európai magyar regény lett, egy műfaj szükségszerű fejlődésének nálunk első bevallott felismerése. — 10. sz. Makkai László: *Szabó Antal Magyar irodalomtörténete.* Dícsérő bírálat. — Dsida Jenő: *Néma harang az őrtoronyban.* Jegyzetek Szombati-Szabó István költészetéről. Talán Szombati-Szabó István volt az egyetlen, aki Széfa-ciklusával szerelmes dalokat mert zengeni az erdélyi sziklák közt, az egyetlen borongás napjaiban. Ha lehetett is némi igazuk azoknak, akik Ady-reminiszcenciákkal vádolták meg költő-pályája kezdetén, az letagadhatlan, hogy nagy tehetség volt.

Erdélyi Múzeum. — 1934. évf. 7—12. sz. Kristóf György: *Szabolcska Mihály Erdélyben.* (Részletes tanulmány Szabolcskának 1892—98 közti erdélyi, marosfelfalusi tartózkodásáról.) Talált és kapott Erdélyben Szabolcska tisztességes parókiát és öt megértő magyar társadalmat. És megkapta életének hűséges társát, gyermekei édesanyját. Erdély pedig új fiában nyert egy egyszerűségében is ékesszavú költőt, szépségének, szellemének új művészt, új dalnokát. — Papp Ferenc: *Gyulai Pál a kolozsvári református kollégiumban.* Másfél évtizeden keresztül vett részt a kolozsvári református főiskola Gyulai egyéniségének kialakításában. A rábízott talentumokat nemcsak megtartotta, hanem újakkal szaporította is. Az iskola hatása azonban leginkább kint, az élet bonyolult viszonyai között mutatta meg valódi értékeit. — Bitay Árpád: *Horatius-idézet a nagyváradi káptalan egy középkori (latin) oklevelében* (1302). A nagyváradi káptalan egyik, 1302-ből való okiratában egy idézet található Horatius Ars poéticá-jából (60—63. sor. „Ut silvae foliis stb.). Ez az első oklevelesen igazolható jelentkezése Horatius műveinek a magyar szellemi élet multjában. (Az oklevél szövegét l. Fr. Zimmermann: *Urkundenbuch zur Geschichte der deutschen in Siebenbürgen.* I. Hermannstadt. 1892. 221—22. l.) — Bitay Árpád: *Adatok Zöld Péter életéhez.* Az erdélyi székely-magyarság a maga korá-

ban tekintélyes szerepet játszó egyénisége az újabb adatok szerint 1727 szeptemberében született és 1795 június havában halt meg.

Győri Szemle. — 1934. évf. 6—8. sz. Hellebronth Kálmán: *Az ócsai és enesei Torkos-család*. Családtörténeti tanulmány. Többek közt részletesen szól Torkos Lászlóról, a költőről is (sz. 1839). — Bánkúti Ernő: *Levelek a Kisfaludy Irodalmi Kör letéteiből*. Adatközlés. Gárdonyi Géza (Egor, 1920. IV.) és Rákosi Jenő (Bp., 1920. IV. 1.) levele Pitroff Pálhoz.

Irodalomtörténeti Közlemények. — 1934. évf. 4. szám. Kristóf György: *Péterfi Károly esztétikája*. Péterfi Károlynak (1790—1873), egykori marosvásárhelyi református lelkésznek, a marosvásárhelyi kollégium kézirattárában található, 1836 előtt készült Izléstudomány (a-esthetica) című munkája az első eredeti, rendszeres magyar nyelvű esztétika. Nyomatásban nem jelent meg, de ismertetője szerint — történelmi szempontból — megérdemelné a közzétételt. — Waldapfel József: *Heltai Gáspár forrásai*. (II., bef. közl.) Hogy Heltai szociális gondolatvilága nem véletlenül s nem pusztán korszerű okokból rokon Franck Sebestyén német íróéval, azt valószínűvé teszik Heltai A részegségről... szóló dialógusának és Franck 1528-ból való hasonló tárgyú művének egyezései. — Romhányi Gyula: *Dóczy Lajos drámái*. (III., bef. közl.) Dóczy sem lírikusnak, sem drámaírónak nem elsőrendű tehetség. Kedveli a csattanós fordulatokat, mindig vígjátéki bonyolódással kápráztatja a közönséget, egyben azonban hajlik a tragikus megoldásra is. Komoly problémája soha sem akad. Hősei bábak inkább, mint élő személyek. De a drámák stílusa, nyelvi szépsége oly emelkedett költőiséget hordoz, hogy az pillanatnyilag feledtet és elrejt minden szerkezeti tökéletlenséget. — Perényi József: *Szemere Miklós irodalmi hagyatékából*. (IV., bef. közl.) Szemere levelezése (1875—81) Benedek Aladárral, Szana Tamással, Dalmady Győzővel, Szabó Dáviddal, Szabó Endrével, Abafi Lajossal, Timkó Józseffel. — Valjavec Frigyes: *Magyar írók levelei Széchenyi Ferenchez*. (III., bef. közl.) Görög Demeter, gróf Fekete János, Kazinczy F., Cserey Farkas, Verseghy F., Kisfaludy S. levelei. — Gálos Rezső: *Adatok Baróczy Sándor testőri pályájához*. Adatközlés a bécai udvari levéltárból az Országos Hadilevéltárba került anyag alapján. — Gálos Rezső: *Verseghy Ferenc két ismeretlen német költeménye*. Adatközlés. — Sándor (Skala) István: *Moral-peroral*. Az Arany J. Vojtina Ars poetica-jából ismert rímpár kétszer is előfordul Kazinczynak A szép s a jó című versében is. — Haraszthy Gyula: *Adalék Kemény Zsigmond publicisztikai munkásságához*. Utalás a Pesti Hírlap 1848. évf.-ban megjelent hét —e— jegyű cikkére. — Gálos Rezső: *Ismeretlen Amadé-nyomatvány*. Egy 1756-ból származó, latin nyelvű himnusz ismertetése. — Könyvismertetések és bírálatok Hajdu Zoltántól (bárá Podmaniczky Pálné, Vargha Ilona és az evangélium), Rajka Lászlótól (Kristóf Gy. román nyelvű magyar irodalomtörténetéről), Haraszty Gyulától, Solt Andortól, Kenyeres Imrétől. — Kozocsa Sándor: *Irodalomtörténeti Repertorium* az 1933. évről. (IV., bef. közl.) E terjedelmes egybeállítás az Irodalomtörténeti Füzetek 53. számaként külön is megjelent.

Kalangya. — 1934. évf. 11—12. sz. Német László: *Ember és szerep*. Önletrajzi följegyzések.

Katolikus Szemle. — 1934. évf. 12. sz. Alszeghy Zsolt: *Szépirodalmi szemle*. Tormay Cecile: A tulsó parton, — Makkai Sándor: Sárga vihar,

— Komáromi János: Zágon felé, — Bánffy Miklós gróf: Megszámláltattál, — Szentmihályiné Szabó Mária: Irén évei és Gárdonyi Géza: Aranymorzsák című művének bíráló ismertetése. — 1935. évf. 1. sz. Kastner Jenő: *Pázmány Péter gráci évei*. (I.) Pázmány gráci évei alatt részben megszerzi, részben tudatosítja azt a műveltséget, melynek fegyvereit azután hitvédő irataiban, Kalauzában, Prédikációiban oly fölüeny biztonsággal kezeli. A kis stájer fővárosban át kellett hogy élje a fejedelmi hatalom, vallás és jezsuita nevelés közös célban való összeforrottságának általánosan barokk eszményét. Már itt kialakul benne a hitnek az a sajátságos udvari színezete, mely később, szorosban a Habsburg-fejedelem fénykörüben befutott pályáján csak megrögződik s annyira jellemző lett barokk lelkiségére. — Sik Sándor: *Móra Ferenc, a költő*. Mórát lelki alkata és pályájának szegedi elindulása egyaránt ahhoz az igénytelen, de tisztahangú és mindenestől a magyar vidék talajában gyökerező költői iskolához kapcsolta, amelyet Pósa Lajos kezdett, amelynek főképviselőjéül Szabolcska Mihályt szokás tekinteni, amely azonban legmagasabbra Gárdonyi Gézának és Mórának verseiben emelkedett. Lírai tartalmát vizsgálva Móra költészetének, szembetűnő, hogy az ő költészetében is, mint Gárdonyinál, a gyermeknek jut a főhely. Móra tehetségének legértékesebb vonása, hatásának legfőbb titka, de egyszersmind könnyen el nem múló hatásának is biztosítója jellegzetes, tiszta humora. A magyar humoristák közül Arany Jánossal legrokonzabb ez a művészet.

Koszorú. — 1935. évf. 1. sz. Herczeg Ferenc: *Emlékezéseimből*. Annak a családnak ismertetése, amelynek körében a Gyurkovics-lányok apró történeteinek első ötlete megszületett. — Kállay Miklós: *Eszmék és irányok legújabb irodalmunkban*. Érdekes tünete a kornak, hogy az alapjában konzervatív szellemű irányzat kifejezési formáit legtöbbször, sőt éppen legtehetségesebb képviselőinél, a nyugati stílus-forradalmaktól vette kölcsön. A stílus-forradalom egyben az új naturalizmus romantikus dagálya volt, amely lassankint a naturalizmus új klasszicizmusává zsugorodik össze. Ez az új, leegyszerűsítésre törekvő irány az „új tárgyiasság“. Ebbe az irányvonalba tartozik az új népieség, amelynek egész iskolája van már kialakulóban. Az új népies költőknél tudatos törekvés érezhető, amely a parasztság történelmileg egymásra halmozódott rétegeiben akarja elmélyíteni az irodalom gyökereit. Az új népieség mellékhatása a „populizmus“, amely a városok proletártömegeiben keresi az új érzelmi és életproblémák ihlet- és tárgyadó forrásait. Új életlehetőségek, új létküzdelmek, új embertípusok egész sorát alakították ki. A multbanézó irány végső kicsengése a történelmi regény új kivirágása. A megerősödött nemzeti szellem mellett, a kor egyetemes szellemi irányzatának másik főtényezője bizonyos, elevenebb vallásos érzés. Az essay-irodalomban és a kritikában általános fellendülést hoztak a legutóbbi évek. A kultúrshírvonal általános emelkedése kevésbé érvényesül a szépirodalomban. Alapjában több az ösztönös, mint a gondolkozó írónk. Hangban, színben, problémákban gazdagodást jelent az az irodalmi decentralizáció, amelyet az elcsatolt területek központjában föllendült irodalmi élet indított meg. — 1935. évf. 2. sz. Császár Elemér: *A százezer Bánk bán*. A kitűnő tragédia sorsának ismertetése a színészet, tudomány és kritika szempontjából.

Könyvtári Szemle. — 1934. évf. 4. sz. Tolnai Gábor: *Kis János Journal-terve a XVIII. század végén.* Adatközlés.

Láthatár. — 1934. évf. 7. sz. Wagner Lilla: *Az erdélyi irodalom útja.* Az irodalomkritika eddig bizonyos irányzatosságban és bizonyos általánosító, befeljenzés önmarcangoló büntudatosságban látta az erdélyi irodalom jellegzetességét. A szerző szerint az erdélyi regény nem tendenciózus s ami főmozgatója, az nem a büntudat, hanem a helytállás gondolata, ezzel kapcsolatos: a testvériség problémája is. Az erdélyi irodalom ma a legegzenesebb s legnemesebb folytatása a legmagyarosabb irodalmi hagyományoknak. — 8. sz. Molter Károly: *Erdélyi köztörök.* A vezércikkírók munkásságának rövid, áttekintésszerű ismertetése. „Kevesebb megírni való, kevesebb sérelem, kevesebb publicisztát termelne. S talán ez volna kisebbségi életünk célja.“

Literatura. — 1935. évf. I. 15. Kemény István: *Irodalmi beszámoló 1934-ről.* Vezérszöszzerűen a tárgyi lényegre szorítókozó, rövid áttekintés. — Soltész Juci: *Miklós Jutka, Ady bihari bokrétságának egyetlen női virágszála.* Adatközlés. — Sidney Carton: *A pipócsi kalap.* Egy tréfás Ady-vers története.

Magyar Középiscola. — 1934. évf. 9—10. sz. Agárdi László: *Az iskola és a tanár az irodalomban.* Móricz Zsigmond ily tárgyú szépirodalmi művének ismertetése. Móricz az iskolát és a benne foglalkozókat egyoldalúan tünteti fel. Magasabb célok helyett az élet oly jelenségeit mutogatja, amelyek ugyan jellemzőek, de nem szolgálhatnak művészi megörökítés elemeiként

Magyar Nyelv. — 1934. évf. 9—10. sz. Kovalovszky Miklós: *Az irodalmi névadás.* (III.) A szoros értelemben vett irodalmi névadás legegyszerűbb módját az a típus képviseli, amely tisztán fogalmi hatással, a név közzsói jelentésével akar jellemezni. Ezeket Tolnai Vilmos beszélő vagy leíró neveknek nevezi. Itt és egy ezzel rokon csoportban a név jellemző ereje a jelentésben, illetőleg a jelentéshangulatban van. A következő fokozat, mikor a jellemző hangulatot külső (kollektív és egyéni) képzettársítás adja meg. Ha az író olyan nevet alkot, amelynek hangulata megfelel a hős egyéniségének, elérte a névadás célját. — Timár Kálmán: *Aranka- és Jankovich-kódex.* Ahogy a Teleki-kódexet régebben Aranka-kódex néven ismerte az irodalom, éppúgy a Peer-kódexet is egykor akkori tulajdonosáról Jankovich-kódex néven említették. — U. a. *A Simor- és Kriza-kódex fölfedezése.* Adatközlés.

Magyar Paedagogia. — 1934. évf. 9—10. sz. Gyulai Ágost: *Quem dii odere, paedagogum fecere.* Adalékok a tanító hivatására és sorsára vonatkozó szállóigének... történetéhez. Egyebek közt Csokonainak 1800-ból és Arany Jánosnak 1858-ból való idetartozó költeményei elemzése.

Magyar Szemle. — 1934. évf. Dec. sz. Bisztray Gyula: *Vajdasági irodalmi élet.* A vajdasági magyarságnak — ezidőszertint — sem kulturális központi szerve, sem egységes vezetése nincs. 1928-ban indult meg az első jelentős folyóirat, a Vajdasági Írás. Jogutódja az ugyancsak Szenteleky Kornél szerkesztésével 1932-ben Újvidéken megindult Kalangya. Az olvasóközönség kevés, érdeklődése gyér, áldozatkészsége lanya. Az írók lelkiisége főleg a kisebbségi sors ábrázolásában tükröződik; de csak amennyiben a fegyver és toll egyenlőtlen erőviszonyai megengedik. Az irodalmi élet megszervezése és

működése az 1933 nyarán fiatalon elhunyt orvos. Senteleky Kornél nevével forrt össze. Mellette Csuka Zoltán az irodalmi mozgalomnak leglelkesebb munkása. E fiatal költő eszménye a kollektív ember, de a kollektivitás az ő lirizmusán átszűrve jelentkezik. Ugyanez a fiatalos hit és építő szándék jellemzi Fekete Lajos líráját is. Kenyér és Biblia: a test és lélek legfőbb javainak egyetemes birtoklása: ez költészetének végső kicsengése. Az elbeszélő Borsodi Lajos a kisváros esleettjeit mintázza kedvvel, Börsök Erzsébet a kisebbségi sorsba került női lélek problémáit feszegeti; Szirmay Károly a vajdasági magyar kultúrproblémák buzgó ügyvivője. Valamennyiök munkája kritika helyett mélyeséges megértést tesz kötelességgé, mert ezek az írók „a betűket nemcsak írják, hanem fájdalommal élnek s dolgozzák magyar testvéreik lelki kenyerévé”. — Deér József: *Újabb történeti regények*. Kós Károly Az országépítő című regényének, mint irodalmi műnek kiemelkedő jeles tulajdonságai „egy oly koncepció szolgálatában állanak, mely tudományos szempontból tarthatatlan”. Míg Kós a keresztényt és szentet felejtette ki hőseiből, Harsányi Lajos A nem porladó kezű király című művében az országépítő maradt homályban. Tormay Cecile Az ősi küldött című regényében a pogányság és kereszténység ellentétét oly élességgel exponálta, ami nem csupán a XIII. századra vonatkoztatva nem helytálló, hanem még a XI. századról elmondva is háborító volna. Szántó György Babel tornya című, a tatárjárás korát rajzoló regényéből az elemi tények nemismerése tűnik ki. Farkass Jenő Kun László-korabeli tárgyú Éda című regényében egy régebbi romantikus historizáló irány hívének mutatkozik. Makkai Sándor Táltos király című regénye alapján a historikus csak elismeréssel hajolhat meg Makkai szinte látnoki emberábrázolása előtt.

Mult és Jövő. — 1934. évf. 12. sz. Zeoldos Jenő: *Nordau levelei Kiss Józsefhez*. Adatközlés. Nordau egy verse Kiss Józsefhez és levelének ismeretése. „Nordau úgy áll ezekben a levelekben Kiss József mellett, mint a költő lelki viharzásainak kormányosa... Tartalmukat nem mellőzheti sem Nordau életrajzírója, sem Kiss József költészetének filológus kutatója”. — Gerő László: *Egy elfeledett pesti zsidó költő*. Beck Károly bajai származású német költő emlékének fölelevenítése.

Napkelet. — 1935. évf. 1. sz. Fábíán István: *Az élmény Berzsenyi ódáiban*. Az ódákat egy élmény kettős hatása hívta elő: a mozgással, féktelességgel telt fiatalság, amely idővel a tudat alá szorul és végül mint költői hajtóerő tör ki. Innen ered a nagy mozdulatokban való gyönyörködés, Berzsenyi költészetének legjellemzőbb vonása. Ugyanez az élmény gyanakvóvá teszi környezetével szemben, amely a megfélemezés munkáját végrehajtotta. A gyanakvás utóbb embergyűlöletté fokozódik. Mikor aztán az emberektől való félelme annyira elhatalmasodik rajta, hogy erősebbnek tartja a rosszakat, mint a jókat, amikor kiábrándul az életből: leteszi a tollat, nem születik több óda. — Nagy Dániel: *Az erdélyi magyar irodalom tizenöt éve*. Az erdélyi irodalom csak annyiban más, mint az anyaországbeli, hogy az erdélyi írók nemcsak a maguk keresztjét viselik, hanem misszionáriusai egy különélő, különálló magyar életnek, magyar fájdalomnak. — Kállay Miklós: *Szerb Antal Magyar irodalomtörténete*. Baj, hogy az újabb irodalom tárgyalásánál már eleve elkötelezte magát bizonyos iránynak s ez az irány nemcsak élénkebb harcú tűzre, hanem némi elnézésekre is számíthat nála... Erdeme Szerbnek, hogy felfedezi

a köztudatban az ifjúsági irodalom színvonalára degradált Zrinyit, Vörösmartyt, Aranyt, Madáchot a felnőttek számára.

Pannonhalmi Szemle. — 1934. évf. 4. sz. Bánhegyi Jób: *Pintér Jenő Magyar Irodalomtörténete*. A történeti tények és adatok roppant tömkelegében fölüeny biztonsággal igazít el bennünket. Ítéletei, minthogy az irodalmi hagyatékek személyes átbúvárlásán alapulnak, mindig eredetiek, akkor is, ha megegyeznek a hagyományos köztudattal.

Pásztortűz. — 1934. évf. 21. sz. Molter Károly: *Néphauszser*. Meleghangú megemlékezés a háború utáni erdélyi széppróza egyik jeles művelőjéről, néhai Sipos Domokosról. — Dsida Jenő: *A nemzedék árulói*. Vitacikk a Brassói Lapok egyik cikkírójával az Új Arcvonal című erdélyi antológia és az Ady-Társaságról írt bírálat miatt. — Komáromi János: *Zágon felé*. (Folyt.) Regény Mikes K.-ről. — 22. sz. Ligeti Ernő: *Elsülyedt világ*. (Folyt.) Nagyváradra vonatkozó irodalmi élmények és emlékek a XX. század elejéről. — Komáromi János: *Zágon felé*. Regény Mikes K.-ről (Folyt.) — 1935. évf. 1. sz. Vita Zsigmond: *Aprily Lajos*. Kiábrándulás Aprily Lajos költészete és menekülés a mindent összetépő valótól a természet kibékítő összhangjához és a szépség eszményéhez. Az irosovai szarvastól... Bessenyein... A magányos aktoron át az Aranyásó balladájáig a különböző alakokon át egyformán a saját lefojtott életérzését, a nagyotakarás után inagányba fulását és lassú eltemettetését énekl. Aprily keveset és nehezen ír, ezért van versében oly jelentősége minden szónak. A költő kiszakadt környezetéből, ezért halkul egyre a hangja.

Protestáns Szemle. — 1935. évf. 1. sz. Zoványi Jenő: *Ilevesi Mihály*. Adatközlés. Előző egyebütt való hivataloskodása után kerülhetett Miskolcra s itt 1568 tavaszán a borsodi egyházmegyei református esperesi hivatalt töltötte be. Az 1587 nyarat követő időszakban ment át Szikszóra. Thuri Györgytől írt epitaphiuma arról is tudósít, hogy noha Szikszón lakott utóljára, mégis Miskolcon temették el. — Hamvas József: *Arany János kereszttyénisége*. (Vönotkozással báró Podmaniczky Pálné könyvére.) A józan magyar erkölcs halhatatlan bölcsé volt Arany János és abból, hogy költésének forrása ily lelkiütleböl fakadt, kítünik jó kereszttyénisége.

Református Élet. — 1934. évf. 48. sz. Révész Imre: *Szabó Dezső és a magyar kálvinizmus*. Szélgjegyzetek a Szabó Dezső debreceni három előadástjén elhangzott fejtegetésekhez. „Mostani előadásában még csak arról biztosított bennünket, hogy az «egyház és a papság» hitét hiszi. Ez pedig nem református álláspont, söt még csak nem is «kálvinizmus»!”

Századok. — 1934. évf. 9–10. sz. Szentpétery Imre: *A Zágrábi és Váradai Krónika egymáshoz való viszonya*. A Váradai Krónika szövege a Zágrábi Krónika nyomán készült és egyetlen olyan adata sincs, mely a régibb, közös forrásnak önálló használatára mutatna. Eppen ezért történeti vagy forráskritikai értéke alig van.